

تأسیس دانشسرای مقدماتی فردوسی در شیراز

● احمد فروغ‌بخش فسائی*

اشاره

میراث هر کشور در زمینه علم و دانش مدیون معلم، مراکز تعلیم و تربیت و مراکز آموزشی است. در ایران نیز با تأسیس نخستین مدارس به سبک جدید در شهرهای مهمی چون تهران و تبریز، متجددین جویای علم در بقیه شهرها و استان‌ها نیز اقدام به تأسیس مدارس به سبک اروپاییان برای تعلیم معلمان و مربیان مراکز خود کردند. ایالت فارس یکی از پیشروان این موضوع بود و توانست در این مهم گام‌های تأثیرگذاری در تمام کشور بردارد. مقاله‌ای که پیش روی شماست مروری بر تاریخچه تأسیس دانشسراها در استان فارس می باشد.

به دنبال تأسیس مدارس رشدیه در تبریز و تهران، ایالت فارس نیز شکل جدیدی از مدارس و آموزش را تجربه کرد. نخستین مدرسه به سبک جدید در بوشهر به سال ۱۲۷۸ خورشیدی به مدیریت «شیخ محمدحسین سعادت بوشهری» که عضو انجمن معارف تهران بود، تأسیس گردید. پنج سال بعد نیز مدرسه آلیانس برای یهودیان در شیراز تأسیس گردید. (امداد، ۱۳۸۵: ص ۲۶۱ و ۲۴۷) با وقوع انقلاب مشروطه در سال ۱۲۸۵ خورشیدی تأسیس مدارس جدید سرعت بیشتری گرفت. در فاصله سال‌های ۱۲۸۵ تا ۱۲۹۷ خورشیدی بالغ بر ۲۲ مدرسه به سبک جدید در شیراز تأسیس شد (همان: ص ۲۴۷-۳۰۷). افزایش مدارس جدید نیاز به معلمینی را که با روش‌های نوین تدریس آشنا باشند، مطرح ساخت؛ بنابراین در شیراز و بوشهر کلاس‌هایی برای تعلیم معلمان با عنوان «دارالمعلمین» تشکیل شد. زمان برگزاری کلاس‌ها بعدازظهرها و شب‌ها بود. در این کلاس‌ها به کسانی که قصد تأسیس مدارس جدید داشتند یا معلمانی که دارای مدرک ششم ابتدایی بودند،

E-mail: Foroughbakhsh@gmail.com

* محقق و پژوهشگر در حوزه تاریخ

کلاس‌های
دارالمعلمین در
مدرسه مسعودیه
که از مدارس قدیم
شیراز بود و همزمان
با پیروزی انقلاب
مشروطه تأسیس
شده بود،
تشکیل می‌شد

آموزش‌هایی از قبیل تدریس الفبای صوتی داده می‌شد. این روش تدریس جدید که به تقلید از مدارس رشدیه به کار گرفته می‌شد، توسط «میرزا عبدالرحیم برهان» تعلیم داده می‌شد. میرزا عبدالرحیم برهان نخستین کسی بود که از شیراز به تهران رفت و در کلاس‌هایی که در مدرسه رشدیه برای آموزش جدید الفبا به معلمان تشکیل می‌شد، شرکت کرد. عبدالرحیم به همراه برادرش میرزا ابوالقاسم به تعلیم روش جدید آموزش به معلمان شیراز پرداختند. به تدریج علاوه بر آموزش الفبای صوتی دروس دیگری برای معلمان در نظر گرفته شد. (همان: ص ۳۹۴) ابوالقاسم برهان چند کتاب برای راهنمایی معلمان تألیف کرد که از جمله آنها «آیین دانش برای تدریس در کلاس اول ابتدایی» بود (ر.ک. پیوست عکس‌ها).

علاوه بر آموزش معلمان ابتدایی، کلاس‌هایی نیز برای معلمان دبیرستان‌ها در راستای افزایش بنیه علمی و آشنایی معلمان متوسط با علوم جدید تشکیل گردید. از شخصیت‌های علمی بزرگ آن دوران که کار تدریس در کلاس‌های دارالمعلمین متوسطه شیراز را برعهده داشت «میرزا حبیب‌الله‌خان نوبخت» بود. نوبخت تحصیلات علوم جدید را در مدارس لبنان فراگرفته بود و نویسنده‌ای توانا محسوب می‌شد. حبیب‌الله نوبخت در کلاس دارالمعلمین متوسطه، طبیعیات تدریس می‌کرد (همان: ص ۳۸۶).

□ دارالمعلمین

در سال ۱۲۹۷ش در راستای تأمین معلم برای مدارس جدید که بسیار گسترش یافته بود، قانون تأسیس دارالمعلمین و دارالمعلمیات به تصویب مجلس شورای ملی رسید و به دنبال آن دارالمعلمین در تهران افتتاح گردید. از این زمان بود که ایجاد مراکز تربیت معلم صورت قانونی یافت. این مراکز مأموریت داشتند تا برای مدارس ابتدایی و متوسطه اول، معلم تأمین و تربیت کنند. سطح دوره آموزشی در دارالمعلمین به دو بخش ابتدایی و عالی تقسیم می‌گردید. در بخش اول طول دوره سه‌ساله بود که دو سال دروس نظری و یک‌سال عملی تدریس می‌شد. در بخش عالی طول دوره چهار سال بود که سه‌سال نظری و یک‌سال عملی را در بر می‌گرفت. شرط ورود به هر دو قسمت، داشتن گواهینامه ششم ابتدایی و شرط سنی آن برای متقاضیان بین ۱۷ تا ۲۱ سال و برای قسمت عالی ۱۸ تا ۲۲ سال تعیین شده بود و در پایان به فارغ‌التحصیلان تصدیق‌نامه معلمی برای تدریس اعطا می‌شد. آنها موظف بودند پس از فراغت از تحصیل به مدت ده سال برای وزارت معارف خدمت نمایند (احمد صافی، ۱۳۸۷: ص ۱۸۳).

نخستین دارالمعلمین فارس - به صورت رسمی - در زمانی که «میرزا عبدالله وصال» (۱۲۹۴-۱۲۹۹ خورشیدی) بر اداره معارف ریاست داشت، تأسیس شد. در همین دوران بود که حبیب‌الله نوبخت به ریاست دارالمعلمین شیراز انتخاب گردید. کلاس‌های دارالمعلمین در مدرسه مسعودیه که از مدارس قدیم شیراز بود و همزمان با پیروزی انقلاب مشروطه تأسیس شده بود، تشکیل می‌شد (همان: ص ۴۳۶).

↑ دانش آموزان دوره اول دانشسرای فردوسی، با حضور علی محمد پرتوی، رئیس معارف فارس و دبیران سال ۱۴-۱۳۱۲
منبع: امداد، ۱۳۸۵، ص ۴۳۹

علاوه بر شیراز در بوشهر نیز کلاس‌های دارالمعلمین بعد از ظهرها در مدرسه سعادت برگزار می‌گردید. از یکی از اعلان‌های به دست آمده درباره تشکیل کلاس‌های دارالمعلمین بوشهر چنین برمی‌آید که عموم معلمین مدرسه سعادت موظف به حضور مستمر در این کلاس‌ها بودند تا بتوانند نواقص تحصیلی و فنی خود را تکمیل نمایند. (ر.ک پیوست؛ سند شماره یک) البته به نظر می‌رسد ساختار دارالمعلمین شیراز و بوشهر با آنچه در قانون ۱۲۹۷ مصوب مجلس شورای ملی بود، متفاوت بوده است.

اطلاعاتی راجع به جزئیات فعالیت دارالمعلمین شیراز به دست نیامده است؛ اما با توجه به سابقه برگزاری کلاس‌ها برای معلمین می‌توان گفت دارالمعلمین شیراز دارای دو بخش ابتدایی و متوسطه بوده که در آن‌ها علاوه بر حل مشکلات تدریس دروس دوره ابتدایی و متوسطه، روش‌های نوین تدریس نیز ارائه می‌گردید. میرزا عبدالرحیم برهان و حبیب‌الله نوبخت از کسانی بودند که به ترتیب در بخش ابتدایی و متوسطه دارالمعلمین تدریس می‌کردند.

با تصویب قانون تربیت معلم در ۱۳۱۲ خورشیدی دارالمعلمین در استان‌ها منحل و دانش‌سراهای مقدماتی جایگزین آنها گردید.

با تصویب قانون
تربیت معلم، دستور
تأسیس دانشسرای
مقدماتی در تاریخ
۲۷ فروردین ۱۳۱۳
به اداره معارف
فارس داده شد

بر اساس این قانون دولت برای تأمین نیروی آموزشی مدارس موظف به تأسیس مراکزی برای تربیت معلمان مورد نیاز در پایتخت و دیگر ایالات گردید. این مراکز شامل دانشسرای مقدماتی در استان‌ها برای تربیت آموزگاران ابتدایی و دانشسرای عالی دختران در تهران برای تربیت دبیران دبیرستان می‌شد. برای ورود به دانشسرای مقدماتی داشتن مدرک متوسطه اول برای داوطلبان الزامی بود و تحصیل به صورت شبانه‌روزی و رایگان انجام می‌گرفت (صافی، ۱۳۸۷: ۱۸۵).

□ دانشسرای مقدماتی شیراز

با تصویب قانون تربیت معلم، دستور تأسیس دانشسرای مقدماتی در تاریخ ۲۷ فروردین ۱۳۱۳ به اداره معارف فارس داده شد و به دنبال آن در روز چهارشنبه ۱۸ مهر ۱۳۱۳ طی جشنی باشکوه در دبیرستان شاپور شیراز و با حضور استاندار و مشاهیر و دانشمندان شهر مراسم افتتاح دانشسرای مقدماتی انجام گرفت. آمار دانشسرا در سال نخست، تعداد ۴۹ دانش آموز پسر و تعداد کادر آموزشی ۱۰ نفر بوده است. (سالنامه معارف فارس ۱۳۱۴-۱۳۱۵، ص ۴۲ و ۴۱) همچنین (ر.ک پیوست؛ سند شماره ۲).
در ابتدا مکان دانشسرا را در مدرسه شهرام واقع در خیابان سعدی شیراز قرار دادند. این دانشسرا در همان بدو تأسیس مورد توجه ویژه اداره معارف فارس قرار گرفت. در بیست و نهم تیرماه ۱۳۱۴ خورشیدی به دستور سرلشکر ریاضی، رئیس اداره معارف فارس، دانشسرای مقدماتی شیراز به باغ سالاری منتقل شد. باغ سالاری از باغ‌های مجلل و وسیع شهر شیراز مربوط به دوره قاجار بود (امداد، ۱۳۸۵: ص ۴۴۲).

□ باغ سالاری مکانی مناسب برای دانشسرای مقدماتی

شهر شیراز از دیرباز به داشتن باغ‌های مصفا معروف بوده است. «باغ سالاری» که نام دیگر آن باغ بیگلربیگی است، در عهد قاجار در حدود سال ۱۲۶۰ قمری برابر با ۱۲۲۳ خورشیدی توسط حبیب‌الله خان قوام در جنوب شهر شیراز در محله بال کفت بنا گردید. این باغ در سال ۱۳۱۰ جهت مدرسه ابتدایی رحمت خریداری شده بود (همان: ص ۲۸۶).
شادروان فرصت‌الدوله شیرازی در کتاب «آثار عجم» در وصف این باغ می‌نویسد:
«اگرچه فضایش کوچک است؛ ولی صفایش بسیار است. خیابان‌های مرتب دارد و اشجارش موزون است و ریاحینش گوناگون؛ بر سر در آن عمارتی چهار فصل بنا نهاده.» (فرصت‌الدوله شیرازی، بی‌تا: ص ۵۰۸-۵۰۹).

این بنا به صورت دو طبقه با دو طرح متفاوت ساخته شده است. نمای اصلی بنا به طرف شمال است. در دو طرف بنا دو پلکان بزرگ سنگی به صورت قرینه دسترسی به طبقه فوقانی را فراهم می‌کند. این بنا دارای اتاق‌های کوچک و یک تالار مرکزی مربع شکل بوده است که راه دسترسی به آن از طریق ضلع شرقی امکانپذیر بوده؛ تالار دارای دو ایوان در شمال و

در سال ۱۳۲۹
شورای عالی
فرهنگ، شرایط
جامع داوطلبان
ورود به دانشسرای
مقدماتی را
به تصویب رسانید.

جنوب است. در نمای ساختمان از نقوش تخت جمشید و حجاری‌های عهد ساسانی الهام گرفته شده است. انتخاب چنین مکان و ساختمانی برای دانشسرای مقدماتی فردوسی حکایت از ذوق سلیقه مسئولان آموزش و پرورش فارس و دیدگاه آنان به جایگاه تربیت‌معلم بود. در سال ۱۳۲۸ و با تأسیس دانشسرای کشاورزی باغ سالاری به دانشسرای کشاورزی اختصاص داده شد و به سرعت ساختمانی در خیابان فردوسی شیراز ساخته و دانشسرای مقدماتی به آنجا منتقل گردید (امداد، ۱۳۸۵: ص ۱۴۵).

▣ شرایط ورود به دانشسرا

در سال ۱۳۲۹ شورای عالی فرهنگ، شرایط جامع داوطلبان ورود به دانشسرای مقدماتی را به تصویب رسانید. (رک، پیوست؛ سند شماره ۳) در راستای انتخاب افراد شایسته برای آموزگاری تبصره‌هایی نیز به این قانون اضافه شد که بر اساس آن داوطلبان باید گواهی حسن اخلاق و شایستگی آموزگاری را که به تأیید مدیر دبیرستانی که داوطلب در آنجا تحصیل کرده بودند، ارائه می‌کردند. (رک پیوست؛ سند شماره ۴) همچنین داوطلبان می‌بایستی در مسابقه ورودی شرکت می‌کردند و تنها راه ورود به دانشسرای مقدماتی شرکت در این مسابقه بود (رک پیوست؛ اسناد شماره ۵ و ۶)

▣ رؤسا و کارمندان آموزشی دانشسرای مقدماتی شیراز

دانشسرا کار خود را به ریاست «محمدجواد تربتی»، دبیر دبیرستان شاپور و نظامت «علی سامی آغاز» کرد. چنانکه گفته شد اداره فرهنگ فارس توجهی خاص به دانشسرا داشت. بنابراین مجربترین دبیران شیراز را که مدرک لیسانس داشتند، برای تدریس در دانشسرای فردوسی در نظر گرفتند. تربتی، رئیس دانشسرا که خود لیسانس فلسفه و علوم تربیتی بود، تدریس روانشناسی و روش تعلیم و تربیت را عهده‌دار شد. علی سامی نیز در آن ایام بیست و چهار سال داشت و دبیر تاریخ و جغرافیا بود و بعدها منشا خدمات فرهنگی بزرگی برای استان و از مفاخر بزرگ فارس و ایران شد.

در سال تحصیلی ۱۳۱۵-۱۳۱۶ کفالت و سال بعد ریاست دانشسرا به «عبدالعلی هرمزدی» واگذار گردید. او تا سال تحصیلی ۱۳۱۹-۱۳۱۸ در این منصب باقی ماند. در این مدت «فضل‌الله بدیع پاکبین» نظامت دانشسرا را انجام می‌داد. در سال تحصیلی ۱۳۱۹-۱۳۱۸ دکتر «علی اکبر شریف» به ریاست دانشسرا رسید. دکتر شریف از مدیران لایق و علاقمند به آموزش و پرورش بود. در زمان ریاست دکتر شریف به فعالیت‌های فوق برنامه از قبیل ورزش، پیشاهنگی، نمایش، گردش علمی و جلسات سخنرانی هفتگی توجه بسیار می‌شد. گفته شده که دکتر شریف عصرها با دانش آموزان دانشسرا والیبال بازی می‌کرد. بخش قابل توجهی از موفقیت او در دانشسرا را مرهون نظامت «علی نقی بهروزی» می‌دانند که معلمی منضبط و شایسته بود. او دانشسرا را به محیطی فعال و پر جنب و جوش درآورده بود.

دانش‌آموزان
در طول
دو سال تحصیل
در دانشسرا
باید بیست‌وسه
عنوان درس را
می‌گذرانند

«محمدحسن اقلیدوس» که از معلمین ادیب و فرزانه شیراز بود، در سال تحصیلی ۲۳-۲۴ به ریاست دانشسرا منصوب شد. پس از یک‌سال دبیر ریاضی دانشسرا، «حبیب‌الله مستوفی‌زاده» جانشین او گردید و سال بعد «محمد تقی موید» که از پیشکسوتان و دبیر طبیعی شیراز بود، به مدت ده سال ریاست دانشسرا را برعهده گرفت. او با انتخاب معاونان فعال همچون عبدالحسین آرسول که سابق بر این دبیر ریاضی بود، مجید فیوضات، عزیز خجندی و هاشم خردمند به همراه دبیران دلسوز دانشسرای مقدماتی را اداره می‌کرد. در زمان ریاست موید، دانشسرای تربیت بدنی پسران نیز به دانشسرای مقدماتی افزوده شد و نام آن دانشسرای مقدماتی و تربیت بدنی پسران شد. (همان: ص ۴۴۳) در سال ۳۷-۱۳۳۶ موید جای خود را به بهاء‌الدین حمیدی داد. حمیدی دبیر طبیعی و مدیری فعال و اهل قلم بود. او زبان انگلیسی را خوب می‌دانست، کتاب «اصول تدریس» تألیف جی.ای. ویلسون را به فارسی ترجمه کرده بود. مرتضی اشرف‌الکتاب ارسنجانی که خود فارغ‌التحصیل دانشسرای مقدماتی و از دبیران باتجربه دانشسرا بود معاونت حمیدی را برعهده داشت. (رک، پیوست؛ سند شماره ۶) در زمان ریاست حمیدی دانشسرای مقدماتی به مرکز تربیت‌معلم دختران تبدیل شد؛ عطاءالله جعفرپور معاون این مرکز بود. (امداد، ۱۳۸۵: ص ۴۴۴)

□ دروس دانشسرای مقدماتی

دانش‌آموزان در طول دو سال تحصیل در دانشسرا باید بیست و سه عنوان درس را می‌گذرانند. بخشی از محتوای این دروس در سال اول و بخش دوم در سال دوم تدریس می‌شد. این دروس عبارت بودند از املا، فارسی، انشاء فارسی، ادبیات فارسی، آموزش و پرورش، اخلاق، تمرین آموزگاری، علوم طبیعی، روانشناسی، موسیقی، فارسی و تاریخ ادبیات، تعلیمات دینی، کاردستی، فیزیک، رسم و نقاشی، تاریخ، جغرافیا، شیمی، هندسه، زبان فرانسه، انگلیسی، علوم طبیعی، حساب، جبر، عربی. از دروس مذکور اخلاق و تمرین آموزگاری فقط سال دوم آموزش داده می‌شد. وزارت معارف برای کسانی که از عهده امتحانات نهایی برآمده بودند، به موجب ماده هجدهم قانون اساسی معارف مصوب نهم عقرب ۱۲۹۰ شمسی تصدیق یا گواهی‌نامه صادر می‌کرد که از مزایای قانونی آن بهره‌مند گردند.

□ تمرین آموزگاری دانش‌آموزان دانشسرای مقدماتی

در قانون تربیت‌معلم مصوب سال ۱۳۱۲ برای هر دانشسرای مقدماتی یک دبستان پیش‌بینی شده بود که دانش‌آموزان دانشسراها تمرین آموزگاری را در آنجا انجام دهند. به نظر می‌رسد با افزایش تعداد دانش‌آموزان سال دوم دانشسرا برای انجام تمرین آموزگاری تعداد دبستان‌هایی که برای این منظور در نظر گرفته می‌شد، افزایش یافت. در سندی که به دست آمده و تاریخ شانزده آبان سال ۱۳۳۰ در آن آمده است، رئیس دانشسرا از دایره آموزش ابتدایی اداره فرهنگ استان چنین تقاضا می‌کند:

↑ در دیف دوم نشسته از راست به چپ: جلیوند دبیر موسیقی، ... سرلشکر ریاضی رئیس معارف، رضا قلی‌زاده دبیر شیمی، تربیتی رئیس دانشسرا، سجادیان دبیر ریاضی، مجدزاده صهبا دبیر تاریخ و جغرافیا و ... - سال ۱۴-۱۵
منبع: امداد، ۱۳۸۵، ص ۴۳۹

«چون برای تمرین آموزگاری دانش‌آموزان سال دوم دانشسرای شبانه‌روزی پسران عصرهای روز شنبه و سه‌شنبه تعیین شده، لذا خواهشمند است دستور فرمایید به دبستان‌های زیر:

۱. دبستان جاوید، ۲. دبستان باقری، ۳. دبستان زند، ۴. دبستان شیراز و ... ابلاغ شود برنامه خود را طوری تنظیم نمایند که دانش‌آموزان دانشسرا بتوانند برای تمرین آموزگاری استفاده نموده، از روز شنبه هجدهم دیماه با معاضدت آموزگاران مربوطه و تحت نظر دبیر آموزش و پرورش تدریس نمایند.»
(رک پیوست؛ سند شماره ۷)

□ تعلیمات نظامی در دانشسرای مقدماتی

از سال ۱۳۱۵ شمسی مقرر شد تا تعلیمات نظامی در برنامه درسی دانشسرای مقدماتی و دبیرستان‌ها قرار گیرد. سه تن از افسران ارتش با درجه سروانی به نام‌های آرام، حکیمیان و نمازی تعلیمات نظامی را تدریس می‌کردند. محتوای تئوری درس را در کلاس و عملیات صفی را در محوطه و صحن دانشسرا تعلیم می‌دادند. تعلیمات نظامی تا شهریور ۱۳۲۰ اجرا می‌گردید. (امداد، ۱۳۸۵: ص ۵۰۳)

پیوست: اسناد (شماره ۴، ۵، ۶ و ۷)

شماره: ۴۴۴
تاریخ: ۱۳۳۰/۱۲/۱۴
پیوست: ۱
اداره فرهنگ اسناد علم

اداره فرهنگ اسناد علم
شماره: ۴۴۴
تاریخ: ۱۳۳۰/۱۲/۱۴
پیوست: ۱

مجلس شورای عالی
شماره: ۱۱
تاریخ: ۱۳۳۱/۳/۲۱

مجلس شورای عالی
شماره: ۱۱
تاریخ: ۱۳۳۱/۳/۲۱

تاریخ	۱۳۳۰
شماره	۱
پیوست	۱
مجلس شورای عالی	۱۱
تاریخ	۱۳۳۱/۳/۲۱

سند شماره ۵: تقاضای آقای خوشنویس زاده

شماره: ۴۲۰
تاریخ: ۱۳۳۰/۶/۱۷
پیوست: ۱
وزارت فرهنگ
اداره فرهنگ اسناد علم
دانشسرای مقدماتی شیراز

اداره فرهنگ اسناد علم
شماره: ۴۲۰
تاریخ: ۱۳۳۰/۶/۱۷
پیوست: ۱

وزارت فرهنگ
شماره: ۴۲۰
تاریخ: ۱۳۳۰/۶/۱۷
پیوست: ۱

تاریخ	۱۳۳۰
شماره	۴۲۰
پیوست	۱

سند شماره ۴: الزام دانش آموزان دانشسرا به داشتن گواهی حسن اخلاق و شایستگی^۱ به تاریخ ۱۳۳۰/۶/۱۷

شماره: ۴۴۴
تاریخ: ۱۳۳۰/۱۲/۱۴
پیوست: ۱
وزارت فرهنگ
اداره فرهنگ اسناد علم
دانشسرای مقدماتی شیراز

اداره فرهنگ اسناد علم
شماره: ۴۴۴
تاریخ: ۱۳۳۰/۱۲/۱۴
پیوست: ۱

مجلس شورای عالی
شماره: ۱۱
تاریخ: ۱۳۳۱/۳/۲۱

مجلس شورای عالی
شماره: ۱۱
تاریخ: ۱۳۳۱/۳/۲۱

تاریخ	۱۳۳۰
شماره	۱
پیوست	۱
مجلس شورای عالی	۱۱
تاریخ	۱۳۳۱/۳/۲۱

سند شماره ۷: کارروزی دانش آموزان دانشسرای مقدماتی شیراز^۲ به تاریخ ۱۳۳۰/۸/۱۶

شماره: ۴۲۰
تاریخ: ۱۳۳۰/۶/۱۷
پیوست: ۱
وزارت فرهنگ
اداره فرهنگ اسناد علم
دانشسرای مقدماتی شیراز

اداره فرهنگ اسناد علم
شماره: ۴۲۰
تاریخ: ۱۳۳۰/۶/۱۷
پیوست: ۱

وزارت فرهنگ
شماره: ۴۲۰
تاریخ: ۱۳۳۰/۶/۱۷
پیوست: ۱

تاریخ	۱۳۳۰
شماره	۴۲۰
پیوست	۱

سند شماره ۶: انتصاب مرتضی اشرفی اشرفی کتاب معاون دانشسرای مقدماتی و مصاحبه گراوطلبان ورود به دانشسرای مقدماتی^۲ به تاریخ ۱۳۳۷/۶/۲۶

۱. محل نگهداری: گنجینه تاریخ آموزش و پرورش فارس، پژوهشکده معلم شیراز
۲. محل نگهداری: پوشه شخصی اکبر اسکندری
۳. محل نگهداری: گنجینه تاریخ آموزش و پرورش فارس، پژوهشکده معلم شیراز

پیوست: اسناد (شماره ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱)

اداره فرهنگ و امور اجتماعی
شماره ۴۰۸۲ / ۱۳۰۱۱
تاریخ ۳۰ / ۱۱ / ۱۳۰۱
اداره فرهنگ

موضوع: تقاضای بازید از کارخانه قند با هزینه شخصی دانش آموزان دانشسرا^۱

آقای سرکاره،

احتراماً عرض می‌گردد که اینجانب در این خصوص به شما اطلاع می‌دهم که کارخانه مذکور در این شهر واقع است و این کارخانه در این شهر واقع است و این کارخانه در این شهر واقع است.

با احترام و تشکر،

دانش آموزان دانشسرا

۱۳۳۰/۱۲/۴

اداره فرهنگ و امور اجتماعی
شماره ۴۰۸۲ / ۱۳۰۱۱
تاریخ ۳۰ / ۱۱ / ۱۳۰۱
اداره فرهنگ

موضوع: تقاضای بازید از کارخانه قند با هزینه شخصی دانش آموزان دانشسرا^۱

آقای سرکاره،

احتراماً عرض می‌گردد که اینجانب در این خصوص به شما اطلاع می‌دهم که کارخانه مذکور در این شهر واقع است و این کارخانه در این شهر واقع است.

با احترام و تشکر،

دانش آموزان دانشسرا

۱۳۳۰/۱۲/۴

اداره فرهنگ و امور اجتماعی
شماره ۴۰۸۲ / ۱۳۰۱۱
تاریخ ۳۰ / ۱۱ / ۱۳۰۱
اداره فرهنگ

موضوع: تقاضای بازید از کارخانه قند با هزینه شخصی دانش آموزان دانشسرا^۱

آقای سرکاره،

احتراماً عرض می‌گردد که اینجانب در این خصوص به شما اطلاع می‌دهم که کارخانه مذکور در این شهر واقع است و این کارخانه در این شهر واقع است.

با احترام و تشکر،

دانش آموزان دانشسرا

۱۳۳۰/۱۲/۴

اداره فرهنگ و امور اجتماعی
شماره ۴۰۸۲ / ۱۳۰۱۱
تاریخ ۳۰ / ۱۱ / ۱۳۰۱
اداره فرهنگ

موضوع: تقاضای بازید از کارخانه قند با هزینه شخصی دانش آموزان دانشسرا^۱

آقای سرکاره،

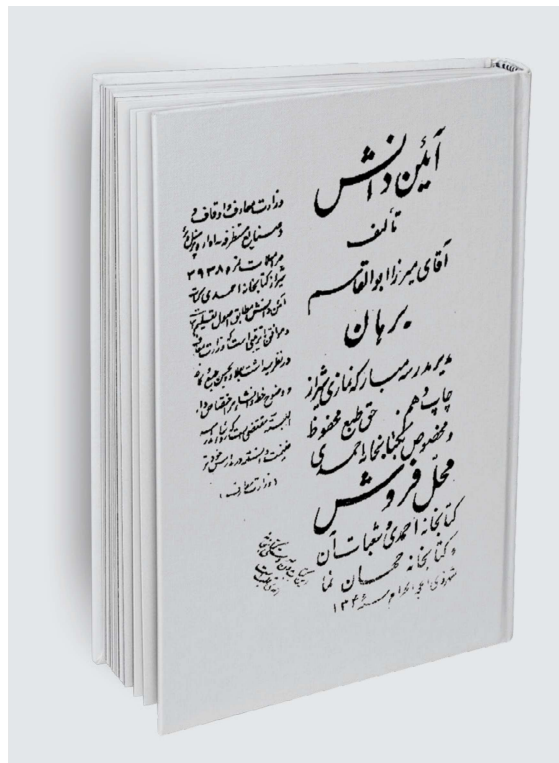
احتراماً عرض می‌گردد که اینجانب در این خصوص به شما اطلاع می‌دهم که کارخانه مذکور در این شهر واقع است و این کارخانه در این شهر واقع است.

با احترام و تشکر،

دانش آموزان دانشسرا

۱۳۳۰/۱۲/۴

۱. محل نگهداری: موزه تاریخ آموزش و پرورش در پژوهشکده معلم شیراز
۲. محل نگهداری: موزه تاریخ آموزش و پرورش در پژوهشکده معلم شیراز
۳. محل نگهداری: کتابخانه و مرکز اسناد فارس
۴. محل نگهداری: کتابخانه و مرکز اسناد فارس

کتاب آئین دانش، تألیف ابوالقاسم برهان؛ مدرس دارالمعلمین شیراز؛
محل نگهداری: کتابخانه و مرکز اسناد فارس. (عکس از مؤلف)

منابع

۱. امداد، حسن (۱۳۸۵)، تاریخ آموزش و پرورش در فارس، از عهد باستان تا دوره معاصر، شیراز: نوید.
۲. فرصت شیرازی، محمدنصیر (بی تا)، آثار عجم، تصحیح و تحشیه دکتر منصور رستگار فسایی.
۳. صافی، احمد (۱۳۸۷)، سیر تحول تربیت معلم در آموزش و پرورش معاصر ایران: گذشته، حال و آینده، مجله تعلیم و تربیت زمستان ۱۳۸۷ دوره جدید شماره ۹۶ صص ۱۷۳ - ۲۰۰ اخذ از سایت نورمگز
۴. فروغ بخش، احمد (۱۴۰۰)، تاریخ تربیت معلم در ایران (استان فارس)، تهران: انتشارات دانشگاه فرهنگیان.
۵. رضا نوروزی، عمارت باغ سالاری، گزارش پیشنهاد ثبت اثر در فهرست آثار ملی به آدرس:
<http://www.farschto.ir/>
۶. قانون اجازه تأسیس دانشسراهای مقدماتی و عالی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به آدرس:
rc.mjlis.ir
۷. کتابخانه و مرکز اسناد فارس. بخش آرشیو اسناد
۸. پژوهشکده معلم شیراز، موزه تاریخ آموزش و پرورش فارس
۹. سالنامه معارف فارس (۱۳۱۴-۱۳۱۵) بی جا، بی تا